

FLORA VASCOLARE DELLA PARTECIPANZA E DELLE GRANGE VERCELLESI

Il territorio in oggetto è incluso all'interno di diverse aree protette regionali e Natura 2000 (Parco Naturale del Bosco della Partecipanza e delle Grange vercellesi; ZPS IT1120029 Paludi di San Genuario e San Silvestro; ZSC IT1120007 Palude di San Genuario; ZSC e ZPS IT1120002 Bosco della Partecipanza di Trino; ZSC e ZPS IT1120008 Fontana Gigante), tutte gestite dall'EGAP del Po piemontese.

Si tratta di una superficie di circa 2650 ettari compresa nei comuni di Crescentino, Fontanetto Po, Livorno Ferraris, Ronsecco, Trino e Tricerro in provincia di Vercelli.

L'area, che si può considerare un'isola di biodiversità immersa in una zona ad alto impatto antropico a causa della coltivazione di riso intensiva, è stata ben esplorata in fasi storiche successive da diversi autori.

Questo elenco integra i dati bibliografici con i rilievi floristici inediti di P. Palazzolo dell'EGAP Po piemontese (2012-2023).

Tra le entità di flora vascolare, le 24 elencate nella seguente tabella sono considerate a priorità di conservazione in quanto protette dalla Legge regionale n. 32/1982, inserite nella Lista rossa della flora d'Italia (1, 2) o negli Allegati della Direttiva Habitat (D.H.).

	ALL. II D.H.	ALL. IV D.H.	ALL. V D.H.	L.R. 32/82	Lista Rossa 1	Lista Rossa 2
<i>Butomus umbellatus</i> L.						VU
<i>Caltha palustris</i> L.				x		
<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch				x		
<i>Chamaeiris graminea</i> (L.) Medik.				x		
<i>Cirsium vulgare</i> (Savi) Ten.						DD
<i>Digitalis grandiflora</i> Mill.				x		
<i>Digitalis lutea</i> L.				x		
<i>Leucojum vernum</i> L.				x		
<i>Lindernia procumbens</i> (Krocker) Philcox		x			VU	
<i>Lythrum hyssopifolia</i> L.						LC
<i>Marsilea quadrifolia</i> L.	x	x			VU	
<i>Narcissus poeticus</i> L.				x		
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> L.				x		
<i>Nuphar lutea</i> (L.) Sm.				x		
<i>Osmunda regalis</i> L.				x		NT
<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.				x		
<i>Ruscus aculeatus</i> L.			x			
<i>Sagittaria sagittifolia</i> L.					EN	
<i>Scirpus radicans</i> Schkuhr						EN
<i>Thalictrum aquilegifolium</i> L.				x		
<i>Thelypteris palustris</i> Schott						NT
<i>Utricularia australis</i> R.Br.				x	EN	
<i>Utricularia vulgaris</i> L.				x	EN	
<i>Zannichellia palustris</i> L.						NT

Molte idrofite ed elofite non protette che in quest'area conservano popolazioni, sono da considerarsi anch'esse di importanza conservazionistica a causa della loro rarità a livello regionale/nazionale, come *Alisma lanceolatum*, *Bidens cernua*, *Callitriche brutia*, *Cyperus flavescens*, *Dryopteris carthusiana*, *Eleocharis palustris*, *Elatine hexandra*, *Groenlandia densa*, *Helosciadium nodiflorum*, *Juncus tenageja*, *Myriophyllum verticillatum*, *Persicaria amphibia*, *Rumex hydrolapathum*, *Schoenoplectus tabernaemontani*, *Sparganium emersum* e *Valeriana dioica*.

E' da evidenziare ancora la presenza di specie ormai rarissime in pianura padana come *Campanula cervicaria*, *Cardamine matthioli*, *Doronicum pardalianches*, *Epimedium alpinum*, *Gladiolus imbricatus*, *Hemerocallis lilioasphodelus*, *Isopyrum thalictroides*, *Pulmonaria australis*, *Tribulus terrestris*.

Risultano in totale ben 792 entità floristiche, qui di seguito elencate in ordine alfabetico secondo la nomenclatura adottata da "An updated checklist of the vascular flora native to Italy" di Bartolucci F., Peruzzi L., Galasso G. et al. (2018).

Acalypha virginica L.
Acer campestre L.
Acer negundo L.
Acer pseudoplatanus L.
Acer saccharinum L.
Achillea collina (Becker ex Wirtg.) Heimerl
Achillea millefolium L.
Achillea nobilis L.
Aegopodium podagraria L.
Agrimonia eupatoria L.
Agrostis canina L.
Agrostis capillaris L.
Agrostis gigantea Roth
Agrostis stolonifera L.
Ailanthus altissima (Mill.) Swingle
Aira caryophyllea L.
Ajuga reptans L.
Alisma gramineum Lej.
Alisma lanceolatum With.
Alisma plantago-aquatica L.
Alliaria petiolata (M. Bieb.) Cavara & Grande
Allium longispathum Redouté
Allium oleraceum L.
Allium ursinum L.
Allium vineale L.
Alnus glutinosa L.
Alopecurus aequalis Sobol.
Alopecurus geniculatus L.
Alopecurus myosuroides Huds.
Alopecurus pratensis L.
Althaea officinalis L.
Amaranthus blitum L.
Amaranthus deflexus L.
Amaranthus hybridus L. subsp. *cruentus* (L.) Thell.
Amaranthus retroflexus L.
Ambrosia artemisiifolia L.
Ammannia coccinea Rottb.
Amorpha fruticosa L.
Anchusa officinalis L.
Anemonoides nemorosa (L.) Holub
Anemonoides ranunculoides (L.) Holub
Angelica sylvestris L.

Anisantha sterilis (L.) Nevski
Anthericum liliago L.
Anthoxanthum odoratum L.
Anthriscus caucalis M. Bieb.
Anthriscus sylvestris (L.) Hoffm.
Apios americana Medicus
Aquilegia vulgaris L.
Arabidopsis thaliana (L.) Heynh.
Arabis hirsuta (L.) Scop.
Arctium lappa L.
Arctium minus (Hill) Bernh.
Arctium nemorosum Lej.
Arenaria serpyllifolia L.
Aristolochia clematitis L.
Aristolochia pallida Willd.
Arrhenatherum elatius (L.) P.Beauv. ex J.Presl & C.Presl
Artemisia alba Turra
Artemisia campestris L.
Artemisia verlotiorum Lamotte
Artemisia vulgaris L.
Arum italicum Mill.
Asarum europaeum L.
Asparagus tenuifolius Lam.
Asphodelus albus Mill.
Asplenium ruta-muraria L.
Asplenium trichomanes L.
Astragalus glycyphyllos L.
Athyrium filix-femina (L.) Roth
Azolla filiculoides Lam.
Ballota nigra L.
Barbarea vulgaris R. Br.
Bellis perennis L.
Berula erecta (Huds.) Coville
Betonica officinalis L.
Betula pendula Roth
Bidens cernua L.
Bidens connata Muhl. ex Willd.
Bidens frondosa L.
Bidens radiata Thuill.
Bidens tripartita L.
Bidens vulgata Greene
Blackstonia perfoliata (L.) Huds.
Bolboschoenus maritimus (L.) Palla
Bothriochloa ischaemum (L.) Keng
Brachypodium pinnatum (L.) P.Beauv.
Brachypodium sylvaticum (Huds.) P. Beauv.
Brassica napus L.
Brassica rapa L.
Briza media L.
Briza minor L.

Bromopsis erecta (Huds.) Fourr.
Bromus brachystachys Hornung
Bromus hordeaceus L.
Bromus racemosus L.
Bryonia dioica Jacq.
Buddleja davidii Franch.
Butomus umbellatus L.
Calamagrostis arundinacea (L.) Roth
Calamagrostis epigejos (L.) Roth
Calamagrostis pseudophragmites (Haller f.) Koeler
Calepina irregularis (Asso) Thell.
Callitriche brutia Petagna
Callitriche palustris L.
Callitriche platycarpa Kütz.
Callitriche stagnalis Scop.
Calluna vulgaris (L.) Hull
Caltha palustris L.
Calystegia sepium (L.) R. Br.
Campanula cervicaria L.
Campanula glomerata L.
Campanula rapunculoides L.
Campanula rapunculus L.
Campanula trachelium L.
Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.
Capsella rubella Reut.
Cardamine amara L.
Cardamine bulbifera (L.) Crantz
Cardamine flexuosa With.
Cardamine heptaphylla (Vill.) O.E. Schulz
Cardamine hirsuta L.
Cardamine impatiens L.
Cardamine matthioli Moretti
Cardamine occulta Hornem.
Cardamine pratensis L.
Carex acutiformis Ehrh.
Carex appropinquata Schumach.
Carex brizoides L.
Carex canescens L.
Carex caryophyllea Latourr.
Carex cuprina (Heuff.) A. Kern.
Carex davalliana Sm.
Carex divulsa Stokes
Carex elata All.
Carex elongata L.
Carex flacca Schreb.
Carex flava L.
Carex hirta L.
Carex lepidocarpa Tausch
Carex leporina L.
Carex liparocarpos Gaudin

Carex montana L.
Carex otrubae Podp.
Carex pairae F.W. Schultz
Carex pallescens L.
Carex paniculata L.
Carex pendula Huds.
Carex pilosa Scop.
Carex pseudocyperus L.
Carex remota L.
Carex riparia Curtis
Carex spicata Huds.
Carex sylvatica Huds.
Carex umbrosa Host
Carex vesicaria L.
Carex vulpina L.
Carlina vulgaris L.
Carpinus betulus L.
Carthamus lanatus L.
Castanea sativa L.
Centaurea cyanus L.
Centaurea jacea L.
Centaurea jacea subsp. *gaudinii* (Boiss. & Reut.) Greml
Centaurea nigrescens Willd. subsp. *nigrescens*
Centaurea scabiosa L.
Centaurea stoebe L.
Centaurium erythraea Rafn
Centaurium pulchellum (Sw.) Druce
Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch
Cerastium brachypetalum Desp. ex Pers.
Cerastium fontanum Baumg.
Cerastium glomeratum Thuill.
Cerastium holosteoides Fr.
Cerastium semidecandrum L.
Ceratophyllum demersum L.
Chamaecytisus supinus (L.) Link
Chamaeiris graminea (L.) Medik.
Chelidonium majus L.
Chenopodium album L.
Cichorium intybus L.
Circaea lutetiana L.
Cirsium arvense (L.) Scop.
Cirsium palustre (L.) Scop.
Cirsium vulgare (Savi) Ten.
Clinopodium nepeta (L.) Kuntze
Clinopodium vulgare L.
Colchicum autumnale L.
Commelina communis L.
Convallaria majalis L.
Convolvulus arvensis L.
Convolvulus sepium L.

Cornus mas L.
Cornus sanguinea L.
Corydalis cava (L.) Schweigg. & Körte
Corylus avellana L.
Cotinus coggygria Scop.
Crataegus laevigata (Poir.) DC.
Crataegus monogyna Jacq.
Crepis biennis L.
Crepis capillaris (L.) Wallr.
Crepis pulchra L.
Crepis setosa Haller f.
Crepis vesicaria L. subsp. *taraxacifolia* (Thuill.) Thell.
Crocus vernus (L.) Hill
Cruciata glabra (L.) C.Bauhin ex Opiz
Cruciata laevipes Opiz.
Cuscuta campestris Yunck.
Cuscuta epithimum (L.) L.
Cynodon dactylon (L.) Pers.
Cyperus difformis L.
Cyperus esculentus L.
Cyperus flavescens L.
Cyperus fuscus L.
Cyperus glomeratus L.
Cyperus longus L.
Cyperus microiria Steud.
Cyperus strigosus L.
Cytisophyllum sessilifolium (L.) O. Lang
Cytisus hirsutus L.
Dactylis glomerata L.
Daucus carota L.
Deschampsia caespitosa (L.) P.Beauv.
Dianthus armeria L.
Dianthus carthusianorum L.
Dianthus seguieri Vill.
Digitalis grandiflora Mill.
Digitalis lutea L.
Digitaria ciliaris (Retz.) Koeler
Digitaria ischaemum (Schreb. ex Schweigg.) Schreb. ex Muhl.
Digitaria sanguinalis (L.) Scop.
Dioscorea communis (L.) Caddick & Wilkin
Diplachne fusca (L.) P.Beauv. ex Roem. & Schult.
Diplotaxis eruroides (L.) DC.
Diplotaxis muralis (L.) DC.
Dipsacus fullonum L.
Dipsacus laciniatus L.
Doronicum pardalianches L.
Draba verna L.
Drymocallis rupestris (L.) Soják
Dryopteris affinis (Lowe) Fraser-Jenk.
Dryopteris carthusiana (Vill.) H.P. Fuchs

Dryopteris filix-mas (L.) Schott
Dysphania ambrosioides (L.) Mosyakin & Clemants
Echinochloa crus-galli (L.) P. Beauv.
Eclipta prostrata (L.) L.
Elatine hexandra (Lapierre) DC.
Elatine triandra Schkuhr
Eleocharis acicularis (L.) Roem. & Schult.
Eleocharis obtusa (Willd.) Schult.
Eleocharis ovata (Roth) Roem. & Schult.
Eleocharis palustris (Roth) Roem. & Schult.
Eleusine indica (L.) Gaertn.
Elodea canadensis Michx.
Elymus repens (L.) Gould
Emerus major Mill.
Epilobium anagallidifolium Lam.
Epilobium ciliatum Raf.
Epilobium hirsutum L.
Epilobium palustre L.
Epilobium parviflorum Schreb.
Epilobium tetragonum L.
Epimedium alpinum L.
Equisetum arvense L.
Equisetum fluviatile L.
Equisetum palustre L.
Equisetum telmateia Ehrh.
Eragrostis cilianensis (All.) Vignolo ex Janch.
Eragrostis pilosa (L.) P. Beauv.
Erigeron acris L.
Erigeron annuus (L.) Desf.
Erigeron canadensis L.
Erodium cicutarium (L.) L'Her.
Ervum tetraspermum L.
Eryngium campestre L.
Euonymus europaeus L.
Eupatorium cannabinum L.
Euphorbia cyparissias L.
Euphorbia dulcis L.
Euphorbia helioscopia L.
Euphorbia lathyris L.
Euphorbia maculata L.
Euphorbia platyphyllos L.
Euphorbia verrucosa L.
Euphrasia officinalis L.
Fallopia dumetorum (L.) Holub
Festuca filiformis Pourr.
Festuca heterophylla Lam.
Festuca myuros L.
Festuca ovina L.
Ficaria verna Huds. subsp. *verna*
Filago germanica (L.) Huds.

Filipendula ulmaria (L.) Maxim.
Filipendula vulgaris Moench
Fragaria vesca L.
Fragaria viridis Weston
Frangula alnus Mill.
Fraxinus angustifolia subsp. *oxycarpa* (M. Bieb. ex Willd.) Franco & Rocha Afonso
Fraxinus excelsior L.
Galega officinalis L.
Galeopsis ladanum L.
Galeopsis pubescens Besser
Galeopsis tetrahit L.
Galinsoga parviflora Cav.
Galinsoga quadriradiata Ruiz & Pav.
Galium album Mill.
Galium aparine L.
Galium lucidum All.
Galium mollugo L.
Galium murale (L.) All.
Galium palustre L.
Galium parisiense L.
Galium pumilum Murray
Galium verum L.
Genista germanica L.
Genista tinctoria L.
Geranium columbinum L.
Geranium dissectum L.
Geranium molle L.
Geranium nodosum L.
Geranium robertianum L.
Geranium sanguineum L.
Geum urbanum L.
Gladiolus imbricatus L.
Glechoma hederacea L.
Glechoma hirsuta Waldst. & Kit.
Gleditsia triacanthos L.
Gnaphalium uliginosum L.
Gratiola officinalis L.
Groenlandia densa (L.) Fourr.
Hedera helix L.
Helianthemum nummularium (L.) Mill.
Helichrysum luteoalbum (L.) Rchb.
Helosciadium nodiflorum (L.) W.D.J.Koch subsp. *nodiflorum*
Hemerocallis fulva (L.) L.
Hemerocallis lilioasphodelus L.
Hepatica nobilis Schreb.
Heracleum sphondylium L.
Heteranthera limosa (Sw.) Willd.
Heteranthera reniformis Ruiz & Pav.
Heteranthera rotundifolia (Kunth) Griseb.
Hieracium bifidum Kit. ex Hornem.

Hieracium murorum L.
Hieracium sabaudum L.
Hieracium tenuiflorum Arv.-Touv.
Hieracium umbellatum L.
Holcus lanatus L.
Holcus mollis L.
Holosteum umbellatum L.
Hordeum murinum L.
Humulus japonicus Siebold & Zucc.
Humulus lupulus L.
Hylotelephium maximum (L.) Holub
Hypericum hirsutum L.
Hypericum humifusum L.
Hypericum montanum L.
Hypericum perforatum L.
Hypericum tetrapterum Fr.
Hypochaeris glabra L.
Hypochaeris radicata L.
Iris pseudacorus L.
Isopyrum thalictroides L.
Jacobaea aquatica (Hill) G. Gaertn., B. Mey. & Scherb.
Jacobaea erucifolia (L.) G. Gaertn., B. Mey. & Scherb.
Jacobaea vulgaris Gaertn.
Jasione montana L.
Juglans regia L.
Juncus acutiflorus Ehrh. ex Hoffm.
Juncus articulatus L.
Juncus bufonius L.
Juncus conglomeratus L.
Juncus effusus L.
Juncus inflexus L.
Juncus subnodulosus Schrank
Juncus tenageia L.f.
Juncus tenuis Willd.
Juniperus communis L.
Kickxia elatine (L.) Dumort.
Knautia arvensis (L.) Coult.
Knautia maxima (Opiz) J. Ortmann
Koeleria macrantha (Ledeb.) Schult.
Lactuca saligna L.
Lactuca sativa L. subsp. *sativa*
Lactuca sativa L. subsp. *serriola* (L.) Galasso, Banfi, Bartolucci & Ardenghi
Lactuca virosa L.
Lamium amplexicaule L.
Lamium galeobdolon (L.) L.
Lamium maculatum L.
Lamium purpureum L.
Lapsana communis L.
Lathraea squamaria L.
Lathyrus hirsutus L.

Lathyrus latifolius L.
Lathyrus linifolius (Reichard) Bässler
Lathyrus niger (L.) Behrn.
Lathyrus pratensis L.
Lathyrus sphaericus Retz.
Lathyrus sylvestris L.
Lathyrus vernus (L.) Bernh.
Leersia oryzoides (L.) Sw.
Lemna minor L.
Lemna minuta Kunth
Leontodon hispidus L.
Leontodon rosanoi (Ten.) DC.
Lepidium campestre (L.) W.T.Aiton
Lepidium didymum L.
Lepidium virginicum L.
Leucanthemum pallens (J. Gay ex Perreym.) DC.
Leucanthemum vulgare (Vaill.) Lam. subsp. *vulgare*
Leucojum vernalis L.
Ligustrum vulgare L.
Linaria angustissima (Loisel.) Borbás
Linaria vulgaris Mill.
Lindernia dubia (L.) Pennell
Lindernia procumbens (Krocker) Philcox
Linum trigynum L.
Lipandra polysperma (L.) S.Fuentes, Uotila & Borsch
Lolium multiflorum Lam.
Lolium perenne L.
Lolium pratense (Huds.) Darbysh.
Loncomelos brevistylum (Wolfner) Dostál
Lonicera caprifolium L.
Lonicera xylosteum L.
Lotus corniculatus L.
Lotus pedunculatus Cav.
Lotus tenuis Waldst. & Kit. ex Willd.
Luzula campestris (L.) DC.
Luzula forsteri (Sm.) DC.
Luzula multiflora (Ehrh.) Lej.
Luzula nivea (Nathh.) DC.
Luzula pilosa (L.) Willd.
Luzula sylvatica (Huds.) Gaudin subsp. *sylvatica*
Lychnis flos-cuculi L.
Lycopus europaeus L.
Lysimachia arvensis (L.) U.Manns & Anderb
Lysimachia nummularia L.
Lysimachia vulgaris L.
Lythrum hyssopifolia L.
Lythrum salicaria L.
Maianthemum bifolium (L.) F.W. Schmidt
Malus sylvestris (L.) Mill.
Malva alcea L.

Malva moschata L.
Malva neglecta Wallr.
Malva setigera K.F.Schimp. & Spenn.
Malva sylvestris L.
Marsilea quadrifolia L.
Matricaria chamomilla L.
Medicago lupulina L.
Melampyrum italicum (Beauverd) Soó
Melampyrum pratense L.
Melica nutans L.
Melica uniflora Retz.
Melilotus albus Medik.
Melilotus officinalis (L.) Pall.
Melissa officinalis L.
Melittis melissophyllum L.
Mentha aquatica L.
Mentha arvensis L.
Mentha longifolia (L.) L.
Mentha pulegium L.
Mentha suaveolens Ehrh.
Mercurialis perennis L.
Mespilus germanica L.
Milium effusum L.
Moehringia trinervia (L.) Clairv.
Moenchia mantica (L.) Bartl.
Molinia arundinacea Schrank
Molinia coerulea (L.) Moench
Mummenhoffia alliacea (L.) Esmailbegi & Al-Shehbaz
Murdannia keisak (Hassk.) Hand.-Mazz.
Muscari comosum (L.) Mill.
Myosotis arvensis L.
Myosotis laxa Lehm.
Myosotis nemorosa Besser
Myosotis ramosissima Rochel
Myosotis scorpioides L.
Myosotis sylvatica Hoffm.
Myriophyllum spicatum L.
Myriophyllum verticillatum L.
Najas gracillima (A.Braun ex Engelm.) Magnus
Najas graminea Delile
Najas minor All.
Narcissus poeticus L.
Narcissus pseudonarcissus L.
Nasturtium officinale W.T.Aiton
Nepeta cataria L.
Nuphar lutea (L.) Sm.
Odontites vernus (Bellardi) Dumort. subsp. vernus
Oenanthe pimpinelloides L.
Oenanthe silaifolia M. Bieb.
Omalotheca sylvatica (L.) Sch. Bip. & F.W. Schultz

Onobrychis viciifolia Scop.
Ononis spinosa L.
Origanum vulgare L.
Ornithogalum divergens Boreau
Osmunda regalis L.
Ottelia alismoides (L.) Pers.
Oxalis acetosella L.
Oxalis corniculata L.
Oxalis dillenii Jacq.
Oxalis stricta L.
Oxybasis glauca (L.) S.Fuentes, Uotila & Borsch
Panicum dichotomiflorum Michx
Papaver rhoeas L.
Parietaria officinalis L.
Paris quadrifolia L.
Parthenocissus quinquefolia (L.) Planch.
Paspalum distichum L.
Pastinaca sativa L.
Paulownia tomentosa (Thunb.) Steud.
Pentanema salicinum (L.) D. Gut.Larr., Santos-Vicente, Anderb., E. Rico & M.M. Mart.Ort.
Pentanema squarrosum (L.) D. Gut.Larr., Santos-Vicente, Anderb., E.Rico & M.M. Mart.Ort.
Persicaria amphibia (L.) Delarbre
Persicaria dubia (Stein) Fourr
Persicaria hydropiper (L.) Delarbre
Persicaria lapathifolia (L.) Delarbre
Persicaria maculosa Gray
Persicaria minor (Huds.) Opiz
Persicaria mitis (Schränk) Assenov
Petasites hybridus (L.) G. Gaertn., B. Mey. & Scherb.
Petrorhagia prolifera (L.) P.W. Ball & Heywood
Petrorhagia saxifraga (L.) Link
Peucedanum officinale L.
Phacelia tanacetifolia Benth.
Phalaris arundinacea L.
Phleum paniculatum Huds.
Phleum pratense L.
Phleum subulatum (Savi) Asch. & Graebn.
Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud.
Phyllostachys aurea Carrière ex Rivière & C.Rivière
Phyllostachys nigra (Lodd. ex Lindl.) Munro
Phytolacca americana L.
Picris hieracioides L.
Pilosella auriculiformis (Fr.) F.W. Schultz & Sch. Bip.
Pilosella lactucella (Wallr.) P.D. Sell & C. West
Pilosella officinarum Vaill.
Pilosella piloselloides subsp. *praealta* (Vill. ex Gochnat) S. Bräut. & Greuter
Pimpinella major (L.) Huds.
Pimpinella saxifraga L.
Plantago lanceolata L.
Plantago major L.

Plantago media L.
Platanthera bifolia (L.) Rich.
Platanus hispanica Mill. ex Münchh.
Poa annua L.
Poa bulbosa L.
Poa nemoralis L.
Poa palustris L.
Poa pratensis L.
Poa trivialis L.
Polycarpon tetraphyllum (L.) L.
Polygala vulgaris L.
Polygonatum multiflorum (L.) All.
Polygonum arenastrum Boreau
Polygonum aviculare L.
Polypodium vulgare L.
Polystichum aculeatum (L.) Roth
Populus alba L.
Populus nigra L.
Populus tremula L.
Portulaca oleracea L.
Potamogeton crispus L.
Potamogeton lucens L.
Potamogeton natans L.
Potamogeton nodosus Poir.
Potamogeton pectinatus L.
Potamogeton perfoliatus L.
Potamogeton pusillus L.
Potentilla alba L.
Potentilla argentea L.
Potentilla collina Wibel
Potentilla erecta (L.) Raeusch.
Potentilla inclinata Vill.
Potentilla indica (Jacks.) Th. Wolf
Potentilla norvegica L.
Potentilla recta L.
Potentilla reptans L.
Potentilla verna L.
Primula vulgaris L.
Prunella laciniata (L.) L.
Prunella vulgaris L.
Prunus avium L.
Prunus cerasus L.
Prunus padus L.
Prunus serotina Ehrh.
Prunus spinosa L.
Psammophiliella muralis (L.) Ikonn.
Pseudosasa japonica (Siebold & Zucc. ex Steud.) Makino ex Nakai
Pteridium aquilinum (L.) Kuhn
Pulicaria dysenterica (L.) Bernh.
Pulicaria vulgaris Gaertn.

Pulmonaria australis (Murr) W. Sauer
Pulmonaria officinalis L.
Pyrus communis subsp. *pyraster* (L.) Ehrh.
Quercus cerris L.
Quercus petraea (Matt.) Liebl.
Quercus pubescens Willd.
Quercus robur L.
Quercus rubra L.
Ranunculus acris L.
Ranunculus auricomus L.
Ranunculus bulbosus L.
Ranunculus flammula L.
Ranunculus fluitans Lam.
Ranunculus repens L.
Ranunculus reptans L.
Ranunculus sardous Crantz
Ranunculus sceleratus L.
Ranunculus trichophyllus Chaix
Ranunculus tuberosus Lapeyr.
Reynoutria japonica Houtt.
Rhamnus cathartica L.
Rhus typhina L.
Robinia pseudoacacia L.
Rorippa amphibia (L.) Besser
Rorippa palustris (L.) Besser
Rorippa sylvestris (L.) Besser
Rosa arvensis Huds.
Rosa canina L.
Rosa gallica L.
Rotala indica (Willd.) Koehne
Rotala ramosior (L.) Koehne
Rubus caesius L.
Rubus laciniatus Weston
Rubus ulmifolius Schott
Rudbeckia laciniata L.
Rumex acetosa L.
Rumex acetosella L.
Rumex conglomeratus Murray
Rumex hydrolapathum Huds.
Rumex obtusifolius L.
Rumex pulcher L.
Rumex sanguineus L.
Ruscus aculeatus L.
Sabulina tenuifolia (L.) Rchb.
Sagittaria latifolia Willd.
Sagittaria sagittifolia L.
Salix alba L.
Salix caprea L.
Salix cinerea L.
Salix triandra L.

Salix x fragilis L.
Salvia glutinosa L.
Salvia pratensis L.
Sambucus ebulus L.
Sambucus nigra L.
Sanguisorba officinalis L.
Saponaria officinalis L.
Saxifraga bulbifera L.
Saxifraga granulata L.
Saxifraga tridactylites L.
Scabiosa columbaria L.
Schoenoplectus lacustris (L.) Palla
Schoenoplectus mucronatus (L.) Palla
Schoenoplectus tabernaemontani (C.C.Gmel.) Palla
Scilla bifolia L.
Scirpus radicans Schkuhr
Scirpus sylvaticus L.
Scleranthus annuus L.
Scleranthus perennis L.
Scorzoneroïdes autumnalis (L.) Moench
Scrophularia auriculata L.
Scrophularia canina L.
Scrophularia nodosa L.
Scrophularia umbrosa Dumort.
Scutellaria galericulata L.
Securigera varia (L.) Lassen
Selinum carvifolia (L.) L.
Senecio inaequidens DC.
Senecio vulgaris L.
Serratula tinctoria L.
Setaria italica (L.) P.Beauv.
Setaria pumila (Poir.) Roem. & Schult.
Setaria viridis (L.) P. Beauv.
Sherardia arvensis L.
Sicyos angulatus L.
Silene dioica (L.) Clairv.
Silene italica (L.) Pers. subsp. *italica*
Silene latifolia L.
Silene nutans L.
Silene vulgaris (Moench) Garcke
Silene baccifera (L.) Roth
Silphiodaucus prutenicus (L.) Spalik, Wojew., Banasiak, Piwczyński & Reduron
Silybum marianum (L.) Gaertn.
Sisymbrium officinale (L.) Scop.
Sium latifolium L.
Solanum dulcamara L.
Solanum nigrum L.
Solidago canadensis L.
Solidago gigantea Aiton
Solidago virgaurea L.

Sonchus arvensis L.
Sonchus asper (L.) Hill
Sonchus oleraceus L.
Sorbus domestica L.
Sorbus torminalis (L.) Crantz.
Sorghum halepense (L.) Pers.
Sparganium emersum Rehmman
Sparganium erectum L.
Spergularia rubra (L.) J. Presl & C. Presl
Spiraea japonica L. f.
Spirodela polyrhiza (L.) Schleid.
Stachys palustris L.
Stachys recta L.
Stachys sylvatica L.
Stellaria aquatica (L.) Scop.
Stellaria graminea L.
Stellaria holostea L.
Stellaria media (L.) Vill.
Stuckenia filiformis (Pers.) Börner
Succisa pratensis Moench
Symphytum officinale L.
Symphytum tuberosum L.
Tanacetum vulgare L.
Taraxacum officinale L.
Teucrium scordium L.
Thalictrum aquilegifolium L.
Thelypteris palustris Schott
Thymus praecox Opiz
Thysselinum palustre (L.) Hoffm.
Tilia cordata Mill.
Tordylium maximum L.
Torilis arvensis (Huds.) Link
Torilis japonica (Houtt.) DC.
Tribulus terrestris L.
Trifolium arvense L.
Trifolium campestre Schreb.
Trifolium dubium Sibth.
Trifolium fragiferum L.
Trifolium hybridum L.
Trifolium hybridum subsp. *elegans* (Savi) Asch. & Graebn.
Trifolium incarnatum L.
Trifolium medium L.
Trifolium montanum L.
Trifolium nigrescens Viv.
Trifolium ochroleucon Huds.
Trifolium patens Schreb.
Trifolium pratense L.
Trifolium repens L.
Trifolium rubens L.
Turritis glabra L.

Tussilago farfara L.
Typha angustifolia L.
Typha latifolia L.
Ulmus laevis Pall.
Ulmus minor Mill.
Urtica dioica L.
Utricularia australis R.Br.
Utricularia vulgaris L.
Valeriana dioica L.
Valeriana officinalis L.
Valerianella dentata (L.) Pollich
Verbascum blattaria L.
Verbascum lychnitis L.
Verbascum phlomoides L.
Verbascum thapsus L.
Verbena officinalis L.
Veronica anagallis-aquatica L.
Veronica angustifolia (Vahl) Bernh.
Veronica arvensis L.
Veronica beccabunga L.
Veronica chamaedrys L.
Veronica hederifolia L.
Veronica officinalis L.
Veronica persica Poir.
Veronica scutellata L.
Veronica serpyllifolia L.
Veronica spicata L.
Veronica triphyllos L.
Viburnum lantana L.
Viburnum opulus L.
Vicia cracca L.
Vicia hirsuta (L.) Gray
Vicia lutea L.
Vicia sativa L.
Vicia sepium L.
Vicia villosa Roth
Vinca minor L.
Vincetoxicum hirundinaria Medik.
Viola canina L.
Viola hirta L.
Viola odorata L.
Viola reichenbachiana Jord. ex Boreau
Viola riviniana Rchb.
Viola tricolor L.
Xanthium strumarium L.
Xanthoselinum venetum (Spreng.) Soldano & Banfi
Zannichellia palustris L.

Bibliografia

AA.VV., 2009 - Le specie botaniche del Piemonte a protezione assoluta. Regione Piemonte, Assessorato Ambiente

BARTOLUCCI F., PERUZZI L., GALASSO G. et al. (2018). "An updated checklist of the vascular flora native to Italy". *Plant Biosystems – An International Journal Dealing with all Aspects of Plant Biology*, 152:2, 179-303

BOUVET D. et al. (2013). "Piante esotiche invasive in Piemonte", Regione Piemonte e MRSN, Torino

BRENTA P., CANAVESIO A., EBONE A., TERZUOLO P. G., 2009. "Monitoraggio e contenimento di specie esotiche indesiderate". Settore Pianificazione e Gestione delle Aree Naturali Protette della Direzione Ambiente Regione Piemonte e IPLA.

CELESTI-GRAPOW L., PRETTO F., BRUNDU G. CARLI, E., BLASI C. (2009). "Le invasioni di specie vegetali in Italia". Editrice Università La Sapienza, Roma.

CELESTI-GRAPOW L., PRETTO F., CARLI, E., BLASI C. (2010). "Flora vascolare alloctona e invasiva delle regioni d'Italia". Editrice Università La Sapienza, Roma.

CONTI F., ABBATE G., ALESSANDRINI A., BLASI C., (2005, 2007). "An annotated checklist of the italian vascular flora". Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio, Università degli Studi di Roma "La Sapienza"

CRISTALDI L., PICCO F. (2003) – "Flora vascolare e vegetazione della Fontana Gigante -Tricerro (VC)" in Atti del Convegno Nazionale Botanica delle zone umide (Vercelli-Albano Verellese, 10-11 novembre 2000), Museo Regionale Scienze Naturali, Torino.

FERRARIS T. (1900). "Contribuzioni alla flora del Piemonte. I. Florula crescentinese e delle colline del Monferrato. I, II, III Centuria." *Nuovo Giorn. Bot. Ital.*, n.s., 7: 371-396.

FERRARIS T. (1903). "Contribuzioni alla flora del Piemonte. I. Florula crescentinese e delle colline del Monferrato. Seconda contribuzione." *Nuovo Giorn. Bot. Ital.*, n.s., 10: 531-540.

FORNERIS G., PISTARINO A., SINISCALCO C. (2003). "Gli erbari come archivi tematici: la flora acquatica e palustre del Piemonte" in Atti del Convegno Nazionale Botanica delle zone umide (Vercelli - Albano Verellese, 10-11 Novembre 2000), Museo Regionale Scienze Naturali, Torino.

GARGINI V. (2003). "La vegetazione e gli habitat", relazione tecnica, Progetto "Parchi in Qualità – applicazione pilota del Sistema di Gestione Ambientale nelle aree naturali protette", ENEA.

ISAJA A., DOTTI L., BOMBONATI D., 2017 – Orchidee del Piemonte. Atlante e guida al riconoscimento. Edizioni Boreali.

IPLA (AA.VV.) (1990). Parco Naturale del Bosco delle Sorti della Partecipanza di Trino. Piano di Assestamento Forestale 1991-2005. Regione Piemonte

NEGRI G. (1911). La vegetazione del Bosco Lucedio (Trino verellese). Memorie della Reale Accademia delle Scienze, Torino, serie II, tomo LXII.

ORSENIGO S. et al. (2021). Red list of threatened vascular plants in Italy. *Plant Biosystems*, 155(2): 310-335.

PARCO FLUVIALE DEL PO E DELL'ORBA (AA.VV.) (2006). "Piano naturalistico della Riserva Naturale Palude di San Genuario". Regione Piemonte

PIGNATTI S. (2017). "Flora d'Italia". Edagricole, Milano.

ROSSI G. et al. (2020). Lista Rossa della Flora Italiana. 2. Endemiti e altre specie minacciate. Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare, Comitato Italiano IUCN, Federparchi.

SELVAGGI A., SOLDANO M., PASCALE R., DELLAVEDOVA R. (2019). "Note floristiche piemontesi n. 900-950". *Rivista piemontese di Storia naturale*, 40.

SELVAGGI A., SOLDANO M., PASCALE R., DELLAVEDOVA R. (2022). "Note floristiche piemontesi n. 1082-1180". *Rivista piemontese di Storia naturale*, 43.

SINDACO R., MONDINO G.P., SELVAGGI A., EBONE A., DELLA BEFFA G. (2003). "La Rete Natura in Piemonte. Guida al riconoscimento di Ambienti e Specie della Direttiva Habitat". Regione Piemonte

SOLDANO A. (1991). "Novità floristiche, specialmente in siti significativi, per il Vercellese", *Rivista Piemontese di Storia Naturale*, 12.

SOLDANO A., BANFI E. (1985). Novità floristiche per la provincia di Vercelli. *Rivista Piemontese Storia Naturale*, 6.

SOLDANO A., VAI A. (2003). "Dati floristici in fontanili ed altri ambienti umidi del basso Vercellese" in *Atti del Convegno Nazionale Botanica delle zone umide (Vercelli - Albano Vercellese, 10-11 Novembre 2000)*, Museo Regionale Scienze Naturali, Torino.

Sitografia

actaplantarum.org/

dryades.units.it/floritaly/

inaturalist.org/projects/flora-partecipanza-e-grange-vercellesi

parcopiemontese.it